نشریه مطالعات آموزشی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش
سال چهارم، شماره دوم، نیمسال دوم تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴
مقاله مروری

روند بین‌المللی شدن آموزش عالی در اتحادیه اروپا

نیلوفر نکوزاد[۱]، نادر قلی قورچیان[۲]

چکیده

زمینه و هدف: امروزه، تبدیل شدن به رقابتی‌ترین و پویاترین اقتصاد دانش بنیان در سطح جهانی برعهده دانشگاه‌ها گذاشته شده است. اتحادیه اروپا با هدف تبدیل شدن به یک نیروی رقابتی‌قوی‌تر در سطح جهانی، فرایند بازیابی و گردش مغزها و نیز درآمدزایی، در این جهت پیش می‌رود. مطالعه حاضر با هدف بررسی روند بین‌المللی شدن آموزش عالی حوزه اروپا تدوین شده است.

روش‌ها: با استفاده از مرور مستندات موجود در تارنمای دانشگاه‌های اتحادیه اروپا، جهت دستیابی به مقالات و کتب مرتبط با موضوع، دربازه زمانی سال‌های ۲۰۱۶-۱۹۵۳ میلادی، از جستجوی الکترونیک در بانک‌های اطلاعاتی معروف از جمله PubMed، Google Scholar، Science Direct، و منابع کتابخانه‌ای، با کلیدواژه‌های مرتبط با بین‌المللی شدن آموزش عالی در اتحادیه اروپا استفاده گردید.

یافته‌ها: آغاز بین‌المللی شدن آموزش عالی حوزه اروپا، فرآیند بولونیا است. که با بیانیه سوربن (۱۹۹۸) آغاز گردید و با بیانیه بخارست (۲۰۱۲) بر ایجاد فضاهای آموزش عالی در حوزه ملی، منطقه‌ای و جهانی متمرکز شده است. عناصر اصلی فرآیند بولونیا، معرفی سه دوره مدارک تحصیلی، چارچوب مدارک، مدارک مشترک، سیستم ذخیره و انتقال اعتبار اروپا، مکمل دیپلم و تضمین کیفیت است.

بحث و نتیجه‌گیری: نیاز به تغییر توسط مردم و دولت و دسترسی به منابعی چون بودجه، توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، پاسخگویی به نیازهای عصر اطلاعات و جهانی شدن در بین‌المللی شدن آموزش عالی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند. کاوش در تجربیات دیگران به منزله تهیه مواد خام است و ما می توانیم این مواد خام را جهت بهره بخشی به جامعه خود متناسب با فرهنگ بومی خود به محصولاتی ارزشمند تبدیل کنیم.

کلمات کلیدی: آموزش عالی، بین‌المللی شدن، فرایند بولونیا، اتحادیه اروپا

مقدمه

امروزه، دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی به طور مداوم موقعیت های خود را در مواجهه با تقاضاهای جامعه جهانی در حال، تغییرمورد بازبینی قرار می دهند. داشتن یک هویت ممتاز و روشن، پایه و اساس محکمی برای تصمیم‌گیری درخصوص چگونگی واکنش به این تغییرات خواسته شده، محسوب می شود. لذا آموزش عالی به طور مشخص نیازمند یک بررسی دقیق و موشکافانه در ابعاد مختلف خود است (۱).

۱- پژوهشگر، دانشجوی دکترای تخصصی مدیریت آموزش عالی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.
۲- استاد، مدیرگروه مدیریت آموزش عالی، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

در جهان امروز، از دانشگاه‌ها انتظار می‌رود که بتوانند چند نیاز مشخص جوامع انسانی شامل تربیت نیروی متخصص و ماهر، تولید دانش مورد نیاز انسان و جامعه امروز، کمک به توسعه همه‌جانبه اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را تأمین کنند. نظام‌های آموزش عالی برای تحقق این کارکردها و اهداف لاجرم باید سیاست‌ها و خط مشی‌های آموزشی و پژوهشی و پرورشی خود را بر توانمندسازی نیروی انسانی، افزایش سرمایه انسانی، شکوفایی استعدادها، رشد قابلیت‌ها و افزایش بهره‌وری از مجموعه تمام نیروهایی که ما آن را انسانی تلقی می‌کنیم، قرار دهند (۲).

نیاز به تغییر توسط مردم و دولت و دسترسی به منابعی چون بودجه، توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، پاسخگویی به نیازهای عصر اطلاعات و جهانی شدن در تغییر آموزش عالی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند (۳). رشد و توسعهٔ هر جامعه برایندی از وضعیت توسعه یافتگی نهادهای علمی و آموزش عالی آن کشور است، چراکه در فرایند توسعه یافتگی، علم اساسی‌ترین نقش را ایفا می‌کند و در قالب تجربه، در عرصهٔ مدیریت تبلور می‌یابد (۴). محرک بنیادین در توسعه جامعه، آرمان و ایده‌های تازه و نیز دانش‌های نوین است. هدف توسعه در دنیا، ارتقای کیفیت زندگی انسان‌ها با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های مورد قبول در هر جامعه‌ای است (۵).

در این راستا، در نیمه نخست دهه ۱۹۹۰ آنتونیو روبرتی، سیاستمدار ایتالیایی و کمیسر تحقیقات، علوم و نوآوری اتحادیه اروپا در دانشگاه توئنته هلند (Universiteit Twente)، دو ایده با هدف تنوع بخشیدن به برنامه‌های دکتری، ارتقای کیفیت آموزش و سودمندشدن مدرک‌های دکتری برای بازار کار حرفه‌ای، مطرح ساخت. ایده مزبور برای نخستین بار در سال ۲۰۰۳ با حمایت کمیسیون اروپا در کنفرانس برلین به صورت رسمی در دستور کار وزاری علوم عضو اتحادیه اروپا قرار گرفت. در مارس سال ۲۰۰۰ شورای اروپا در پایتخت پرتغال جلسه ویژه‌ای تشکیل داد تا بر سر یک هدف راهبردی جدید اتحادیه اروپا به توافق برسند و بدین سان موضوع اشتغال، اصلاحات اقتصادی و انسجام اجتماعی را به عنوان بخشی از اقتصاد دانش بنیان تقویت کنند (۶). از طرف دیگر، رسیدن به هدف راهبردی تبدیل شدن به رقابتی ترین و پویاترین اقتصاد دانش بنیان در سطح جهانی برعهده دانشگاه‌ها گذاشته است. هدف از ایجاد آموزش عالی، تحقیقات و نوآوری حوزه اروپا ایجاد وحدت و شفافیت بیشتر و نیز افزایش همکاری‌ها و اعتماد متقابل در درون اتحادیه اروپا و تبدیل شدن به یک نیروی رقابتی قوی‌تر در سطح جهانی است. که علاوه بر ایجاد رقابت، بازیابی مغزها فرایند بازگشت مغزها که نقطه مقابل فرار مغزهاست و گردش مغزها و نیز درآمدزایی از دیگر اهداف این طرح است (۶).

در مقاله مروری حاضر، مباحث مرتبط با اطلاعات شکل‌گیری ساختار مراکز آموزش عالی در اتحادیه اروپا گردآوری شده است. که بر این اساس، به پارادایم کالایی شدن دانش، در اقتصادی دانش بنیاد که تولید دانش به یک کالای استراتژیک تبدیل شده است و نظام‌های آموزشی اروپا را در جهت تبدیل به مرجع جهانی کیفیت سنجی به پیش می‌برد، پرداخته شده است.

روش‌ها

در مطالعه مروری حاضر، با استفاده از مرور مستندات موجود در تارنمای دانشگاه‌های اتحادیه اروپا، جهت دستیابی به مقالات و کتب مرتبط با موضوع، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۶-۱۹۵۳ میلادی، از جستجوی الکترونیک در بانک‌های اطلاعاتی معروف از جمله PubMed، Google Scholar، Science Direct، و منابع کتابخانه‌ای، با کلیدواژه‌های مرتبط با بین‌المللی شدن آموزش عالی در اتحادیه اروپا استفاده گردید.

از طرفی دیگر، مباحث مرتبط با اطلاعات شکل‌گیری ساختار مراکز آموزش عالی در اتحادیه اروپا در سه قسمت مورد بررسی

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

قرار گرفتند. بر این اساس در مرحله اول به بررسی بستر تاریخی شکل گیری دانشگاه‌های اروپا اختصاص یافته است. در مرحله دوم برای دستیابی به اطلاعات مربوط به‌تاریخچه فعالیت‌های اتحادیه اروپا در زمینه آموزش عالی با استفاده از جستجوی ساختارمند و استفاده از کلید واژگان از پیش تعیین شده، مورد بررسی قرار گرفت.

کلید واژه‌های اصلی در این مرحله عبارت بودند از: Higher, Education, European Unit, U-Multirank , Education Bologna Process Distance , International Research, and Studies، در صورتی که اطلاعات موجود و یا اطلاعات پایه ذکر شده در پایگاه وب سایت هر دانشگاه به زبان غیرانگلیسی بود، دانشگاه فوق از مطالعه خارج شد. در این مرحله با بررسی فرایند برنامه بولونیا، شمای کلی ایجاد فضای آموزش عالی در حوزه ملی، منطقه‌ای و جهانی می‌پردازیم. همچنین با نگاهی به تارنماهای دانشگاه ها، مبنای مدرک تحصیلی در کشورهای اتحادیه اروپا، نظام اروپایی انتقال واحدهای درسی و نظام رته بندی دانشگاه‌های اتحادیه اروپا مورد بررسی قرار گرفت. و با بررسی پژوهش‌های انجام شده، عوامل و مؤلفه ها ی تأثیرگذار بر جهانی شدن آموزش عالی در اتحادیه اروپا و نزدیک شدن اتحادیه اروپا به اهداف آموزشی ۲۰۲۰، تعیین گردیدند. در نهایت، در مرحله سوم ساختارهای آموزش و پژوهش از طریق به روزترین رتبه بندی کیو اس در دانشگاه‌های اتحادیه اروپا مورد بررسی قرار گرفتند.

بستر تاریخی شکل گیری دانشگاه‌های اروپا

اگر دانشگاه را یک مؤسسه دانشجویی فرض کنیم آکادمی افلاتون قدیمی‌ترین دانشگاه در باختر زمین بوده است. دانشگاه قسطنطنیه، در عهد امپراتوری بیزانس، در سال ۸۴۹ میلادی به دستور بارداس میخائیل سوم برپاشد. اما دانشگاه به معنای جدید آن در اواخر قرون وسطا در اروپا پا به عرصه نهادند. یکی از تحولات شگرف و مهمی که در قرن سیزدهم در غرب رخ داد ظهور دانشگاه‌ها و مراکز علمی بود. اروپا پس از ۸ قرن رکود علمی، بار دیگر توانست حیات علمی خود را احیا کند. درتمامی قرون وسطا، مدارس در قلمرو روحانیان قرار داشت. بالاخص پس از زمان ژوستی نین در ۵۲۹ میلادی که تمامی مدارس غیرعیسوی را تعطیل نمود و بدینسان آموزشگاه‌های دینی بی‌رقیب ماندند. درآنزمان کلیسا افرادی را درمدارس دینی اش انتخاب می‌کرد که مجستر (Magister) نامیده می‌شدند. از مهم‌ترین وظیفه آن‌ها دادن پروانه تأسیس یا لغو آن بود. واهمه از لغو پروانه توسط نماینده کلیسا موجب شد که اساتید و دانشجویان ضرورت تشکیل صنف یا جمعیتی را احساس کنند (۷).

در آغاز کار، دانشگاه به معنای مدرسه و محل تحصیل نبود بلکه تشکیلات صنفی از جامعه دانشجویان و استادان را تشکیل می‌دادند. تعداد مدارس و شاگردان افزایش یافت برای تأمین حقوق، مزایا و حمایت قانونی و تعلیم و تربیت نیاز به سازمانی با ساختار صنفی ضرورت یافت که درمیان بنگاه‌های تجاری و صنعتی پدید آمده بود. چنین صنفی جامعه یونیورس تا (universitas) خوانده شد. این اصطلاح در آغاز هیچگونه مفهوم پژوهشی، علمی و آموزشی نداشت بلکه صرفاً انجمن یا شرکتی از معلمان یا شاگردان بود. آموزش بطور کلی در مدارس به زبان لاتینی انجام می‌گرفت محصلین موظف بودند ابتدا دعاهای لاتینی را فراگیرند و پس از آن الفبا را دربرابر آن‌ها می‌نهادند. اتحادیه‌های دانشجویان که اساساً به منظور کسب استقلال و حفظ منافع متقابل پدید آمد در قرن سیزده صاحب اختیارات فوق العاده گردید. در بسیاری از موارد حقوق اساتید از جانب اتحادیه‌های دانشجویی پرداخت می‌شد و درصورتیکه طرز تدریس استادی طبق دلخواه شاگردان نبود، جمیع آن‌ها از حضور در جلسه درس خودداری می‌کردند و بدین ترتیب مدرسین و معلمین را تحت نفوذ خود درآورند (۸). از سده‌ی چهاردهم به بعد واژه دانشگاه به محل تحصیلات عالی اطلاق گردید. ایتالیا، با توسعه مدارس به صورت یک

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

ورزشگاه همگانی (stadium general) مهد ترویج و توسعه فلسفه مدرن، علوم و پژوهش بود. که اولین دانشگاه قرون وسطایی در میان باستانی‌ترین دانشگاه‌های جهان دانشگاه بولونیا (University of Bologna) در سال ۱۰۸۸م در ایتالیا تأسیس گردید. دانشگاه پاریس از آموزشگاه علوم دینی نتردام (Notre Dame) منشعب و جدا شد و درسال ۱۱۸۰م از طرف لوئی هفتم پادشاه فرانسه، قانون اساسی آن اعطا گردید. در این دانشگاه عنوان استاد به کسی اطلاق می‌گردید که از صدر کلیسای اعظم نتردام اجازه تدریس کسب کرده باشد. دانشگاه آکسفورد (University of Oxford) به فرمان هانری دوم در سال۱۱۶۷م و دانشگاه کمبریج (University of Cambridge) در سال ۱۲۰۹م ایجاد گردید. و در قرون سیزده و چهارده دانشگاه‌های پراگ و وین به وجود آمدند، بطوریکه هنگام رنسانس حدود ۷۹ دانشگاه در اروپا وجود داشت (۵). از جمله، دانشگاه‌هایی که در ایتالیا، اسپانی، پرتغال و جنوب فرانسه بر پا شده بودند، بولونی را سرمشق خود قرار دادند و دانشگاه‌هایی که در انگلستان، آلمان، سوئد و دانمارک تشکیل شدند، پاریس را نمونه و سرمشق گرفتند (۹).

تاریخچه فعالیت‌های اتحادیه اروپا در زمینه آموزش عالی

در دهه ۱۹۷۰کمیسیون اروپایی با تأیید رسمی آموزش حرفه‌ای و شناخت آکادمیک، ابزاری برای ورود به فعالیت‌های آموزشی فراهم آورد. در سال۱۹۷۶م، طرح برنامه‌های آموزشی مشترک (The Joint Services Adventurous Training Scheme)در حوزه آموزش عالی و تلاش برای استاندارد سازی دوره‌های درسی آموزش عالی در اروپا ایجاد نمود. که هر سال، بیش از ۴۰۰۰۰۰نفر از جوانان در سایر کشورهای اروپایی با حمایت از برنامه‌های اتحادیه اروپا ادامه تحصیل می‌دهند. در سال ۱۹۸۶ برنامه کمت (Commett) ارتقای همکاری بین آموزش و صنعت را ایجاد نمود. در سال۱۹۸۷م، برنامه آموزشی اراسموس (Erasmus) پایه‌گذاری شد. و اتحادیه اروپا برنامه‌ای را تدوین نمود که در آن می‌بایست دانشگاه‌های اروپایی با اعطای بورس‌های تحصیلی نیروی انسانی جوان از کشورهای غیر اروپایی را جذب نماید. در سال ۱۹۸۹ برنامه لینگوا (Lengua)، مسئولیت ارتقای آموزش و یادگیری زبان را به عهده گرفت. اقدام حقوقی جین مونت کمک کرد تا برای اعضای هیأت علمی اروپایی موقعیت بهتری ایجاد شود. برنامه تمپس (Tempus)، این برنامه قصد دارد از سیستم‌های آموزش عالی شرق اروپا، آسیای مرکزی و بالکان غربی و منطقه مدیترانه حمایت، و با آنها همکاری نماید.این برنامه با برنامه اراسموس موندوس هماهنگی کامل را دارد. در اواسط دهه ۹۰ برنامه سقراط به صورت برنامه‌ی آموزشی جامع ایجاد گردید. و برنامه لئوناردو (Leonardo)، که به برنامه‌ای جامع برای آموزش حرفه‌ای و ارتباط با صنعت تبدیل شد و توسط آن اجزای برنامه کمت ادامه پیدا کرد. در سال‌های اخیر، ایتالیا نقش مهمی در آموزش عالی اروپا بازی کرده است: و یکی از چهار کشوری است که برای اولین بار در ایجاد "منطقه آموزش عالی اروپا (دانشگاه سوربن اعلامیه، مه ۱۹۹۸) نقش ایفا نموده است (۱۰). شروع اصلاحات آموزش عالی، به نام "فرآیند بولونیا" (بولونیا اعلامیه، ژوئن ۱۹۹۹) شناخته شده که در سراسر اروپا اجرا گردیده است. فرایند بلونیا چهره آموزش عالی اروپا را تغییر داد که این امر منجر به ظهور منطقه آموزش عالی اروپا (EHEA: Higher Education Europe Area) شده است (۱۱).

برنامه بولونیا

در سال ۱۹۹۹ میلادی، ۲۹ کشور اروپایی تصمیم به ایجاد نظام آموزشی مشترکی در سرتاسر اروپا گرفتند. بر طبق این تصمیم، وزرای علوم و آموزش عالی متعهد شدند، تا سال ۲۰۱۰ میلادی نظام آموزشی یکسانی را در اروپا ایجاد کنند. در اروپا کلمه «یونیورسیته»، دانشگاه ریشه کلمه «یونیورسال» به

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

معنای جهانی است و باید این را به جهان فرادموکراتیک دانش ربط داد. به نظر می‌رسد، طرح بولونیا جهت فرادموکراتیک اروپایی دارد که شکوفایی اقتصادی و عدالت را فراهم و تشویق می‌کند. این موضوع را نمی‌توان طی ۵ یا ۱۰ سال ارزیابی کرد. اما می‌تواند طی ۳۰ سال مورد ارزیابی قرار داد و نخستین شاخص قابل مشاهده در این حوزه، نشان می‌دهد که بازار اروپا یا آنچه در برنامه بولونیا «بازار دانش» و «اروپای دانش» نامیده می‌شود، به نفع نوآوری است. فرآیند بلونیا چهره آموزش عالی اروپا را تغییر داد و از بسیاری جهات، یک انقلاب در همکاری‌های آموزش عالی اروپا بوده است. این امر منجر به ظهور منطقه آموزش عالی اروپا (EHEA: Higher Education Europe Area) شده است. در سال ۱۹۹۸، چهار وزیر آموزش (فرانسه، آلمان، انگلستان و ایتالیا) با هدف ایجاد آموزش عالی درمنطقه اروپا در جشن ۸۰۰مین سالگرد دانشگاه پاریس که منجر به بیانیه مشترک سوربن (The Sorbonne Declaration) شد، تصمیماتی اتخاذ نمودند. که از جمله آموزش دانش آموختگانی شایسته و با صلاحیت با توجه به بازار کار بود. که یک سال بعد در بیانیه بولونیا توسط ۳۰کشور (بولونیا اعلامیه، ۱۹۹۹) به رسمیت شناخته شد. و در حال حاضر ۴۷ کشور کنوانسیون فرهنگی اروپا از شورای اروپا (۱۹۵۴) را تصویب کرده‌اند. که پیگیری رسیدن به اهداف بولونیا هر دو سال توسط نمایندگان صورت می‌پذیرد. از سال ۱۹۹۹ اعلامیه بولونیا (Bologna Declaration) به عنوان یک فرآیند هماهنگ و داوطلبانه، با سیاست تضمین کیفیت آموزش عالی در اروپا با ساختار آموزشی به شکل کارشناسی و کارشناسی ارشد، شکل گرفت، که با هدف تقویت رقابت، جذابیت آموزش عالی در اروپا، پرورش پویایی دانشجویان و رسمیت شناختن مدارک تحصیلی و به تبع آن استخدام از طریق معرفی یک سیستم نقش مهمی را ایفا نموده است. برای اولین بار با شرکت ۳۳ کشور عضو در سال ۲۰۰۱، در بیانیه پراگ (Prague Communiqué) اعلام شد، توسعه و گسترش یادگیری مادام‌العمر با هدف افزایش جذابیت و رقابت، به لحاظ بعد اجتماعی، یک عنصر مهم در آموزش عالی است. کنفرانس برلین (Berlin Communiqué) با حضور ۴۰ کشور عضو در سال ۲۰۰۳، با هدف ارتقا و حمایت از ساختارهای پژوهشی در آموزش عالی برگزار گردید. که در آن هنگام هیئت مدیره و دبیرخانه بولونیا تاسیس شده است. و در پی آن در هر کشور نیز این ساختار ایجاد گردیده است (۱۲).

بیانیه برگن (Bergen Communiqué)، سال ۲۰۰۵، با هدف گسترش کیفی آموزش عالی بر اهمیت مشارکت (سهامداران، دانشجویان، موسسات آموزش عالی (HEIs: Higher Education Institutes)، هیات علمی و کارفرمایان)، اهمیت پژوهش به ویژه در برنامه‌های آموزشی در مقطع دکترا و ایجاد نظام آموزشی در دسترس‌تر و جذاب‌تر در سایر نقاط جهان تاکید دارد. بیانیه لندن (London Communiqué)، سال ۲۰۰۷، با شرکت ۴۶ کشور، و با تمرکز بر ارزیابی پیشرفت‌های به دست آمده در سطح ملی و منطقه‌ای و همچنین تعیین اولویت‌ها برای سال ۲۰۰۹ و فراتر از آن همکاری بیشتر در جهت، اصلاح سند چشم‌انداز و ماموریت‌های آموزش عالی برای سال ۲۰۱۰ تاکید شده بود. در بیانیه لیون/ لوون (Leuven/Louvain-la-Neuve Communiqué)، سال ۲۰۰۹، با رویکرد عمق بخشیدن به اصلاحات و حصول اطمینان از اتمام اجرای فرایند بولونیا به انجام رسید. مسائل اصلی در توافق شرکت‌کنندگان به این قرار است: نقش کلیدی فرصت‌های یادگیری در توسعه جامعه، یادگیری مادام‌العمر و دسترسی عادلانه در تمام سطوح جامعه، اهمیت سرمایه‌گذاری عمومی در آموزش عالی، به رغم بحران اقتصادی، مبادلات فراملی در آموزش عالی بر اساس ارزش‌های علمی، حمایت ارزی عادلانه و مثمرثمر، از معلمان، پژوهشگران و دانشجویان در بین کشورها، به منظور ترویج "گردش مغزها"، و جایگزین فرار مغزها (۱۲).

مارس ۲۰۱۰ در کنفرانس سالانه بوداپست–وین (Budapest-Vienna Ministerial Conference) به مناسب یک دهه فرآیند

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

بولونیا و راه اندازی رسمی آموزش عالی حوزه اروپا، با حضور ۴۷ وزیر آموزش عالی، جشنی در این غالب برگزار گردید و چارچوب مشترک اروپا برای آموزش عالی تعیین شد. کنفرانس بخارست (Bucharest Ministerial Conference)، در ۲۷ آوریل ۲۰۱۲ با حضور ۴۷ وزیر آموزش عالی برگزار شد، در این کنفرانس آمده که اصلاحات آموزش عالی می تواند به تولید، رشد و اشتغال پایدار کمک نماید. این کنفرانس بر سه هدف اصلی در مواجهه با بحران اقتصادی تمرکز دارد، ارائه آموزش عالی با کیفیت و به دانشجویان بیشتر، آموزش‌های مهارتی بیشتر به دانشجویان جهت ورود به بازار کار، و افزایش پویایی در دانشجویان. و استراتژی جدید اروپا در جهت افزایش پویایی و تحرک دانشجویان به صورت هدفمند (strategy to increase mobility)، بایستی حداقل در سال ۲۰۲۰، ۲۰ درصد از فارغ التحصیلان در اروپا، یک دوره فرصت مطالعاتی و یا آموزشی در خارج از کشور را بگذرانند. طرح بولونیا به دانشجویان امکان می‌دهد تا برای تحصیل به کشورهای خارجی بروند و این امکان در گذشته تنها در اختیار برخی قرار می‌گرفت. اما امروزه شاهد جابجایی گسترده بین‌المللی جوانانی هستیم که برای تحصیل به کشورهای خارجی می‌روند. و همچنین، هماهنگی بالا و انعطاف‌پذیری موجود در ارتباط با مدارک دانشگاهی امکان تحرک حرفه‌ای را به دانشجویان می‌دهد و اینک شمای کلی بولونیا، بر ایجاد فضاهای آموزش عالی در حوزه ملی، منطقه‌ای و جهانی متمرکز شده است (۱۲).

مبنای مدرک‌های تحصیلی در کشورهای اتحادیه اروپا

از سال ۱۹۹۸، ابتدا ۴ دولت اتحادیه اروپا، آلمان، فرانسه، انگلستان و ایتالیا، پروژه ایجاد فضایی اروپایی در زمینه آموزش عالی و پژوهش را آغاز کردند. سپس تعداد آن‌ها به ۳۶ دولت (اروپای بزرگ) افزایش یافت که با حفظ نظام دانشگاهی خاص هر کشور، این روند، به تدریج تطبیق نظام‌ها را تسهیل می‌نماید. نظام آموزش عالی در اکثر کشورهای اتحادیه اروپا، پر پایه (لیسانس، مستر، دکترا) (LMD: Licence, Master, Doctorat) استوار است. مبنای مدرک تحصیلی که بر اساس این نظام مشترک، تنظیم می‌شود، تعداد ترم‌های تحصیلی و واحدهای درسی قابل انتقال و گذرانده شده از زمان شروع تحصیلات عالی است. این نظام آموزشی در راستای تلاش جهت یکسان سازی آموزش در اروپا و سایر مناطق جهان پایه ریزی شده است. اصلاحات انجام شده بر اساس شکل‌گیری سه سطح اصلی است (۱۵):

لیسانس: پس از گذراندن موفقیت آمیز ۶ نیمسال تحصیلی و ۱۸۰ واحد درسی (در مدت ۳ سال) اعطا می‌شود.

مستر: پس از گذراندن موفقیت آمیز ۴ نیمسال تحصیلی و ۱۲۰ واحد درسی (۲ سال پس از کسب لیسانس، در مجموع ۵ سال و ۳۰۰ واحد درسی) اعطا می‌شود.

دکترا: معمولا پس از ۱۶ نیمسال (یعنی پس از ۸ سال تحصیل) کسب می‌شود.

این فضای جدید دانشگاهی اروپایی جابجایی دانشجویان، استادان و پژوهشگران را در اروپا و خارج از آن سهولت می‌بخشد و قابلیت جذب دانشجو را نیز در دانشگاه‌های اروپایی در سطح جهانی را می‌افزاید (۱۵).

نظام اروپایی انتقال واحدهای درسی

ارزیابی بین‌المللی مدرک‌های تحصیلی و دوره‌های آموزشی، درمحدوده اتحادیه اروپا، بر اساس واحدهای مشترک که اصطلاحا نظام اروپایی انتقال واحدهای درسی (ECTS: The European credit transfer and accumulation system) است صورت می‌گیرد. واحدهای گذرانده شده، برای دانشجویانی که قصد ادامه تحصیل در چندین موسسه عالی آموزشی اروپایی را دارند، قابلیت ذخیره شدن یا انتقال دارد. هر موسسه آموزش عالی با توجه به سابقه تحصیلی و رشته مورد تقاضا، معیارهای خود را در مورد پذیرش دانشجو اعمال می‌کند. این امر موجب داوم پیشرفت‌های یکنواخت و

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

تضمین کیفیت سطح آموزش می‌شود. بر این اساس هر ۳۰-۲۵ساعت کلاس درس تئوری و یا کار عملی معادل یک کردیت (credit) محسوب شده و در این معیار مفهوم نمره در ۵ رده شامل: A (۱۰درصد برتر)، B (۲۵درصد بعدی)، C (۳۰درصد بعدی)، D (۲۵درصد بعدی)، E (۱۰درصد بعدی) تعریف شده است (۱۶).

نظام رتبه بندی دانشگاه‌های اتحادیه اروپا

در گزارش انجمن دانشگاه‌های اروپایی ضمن اشاره به عدم توجه به عملکرد آموزشی در رتبه بندی‌ها، ابزاری به نام یو مپ (U-Map) برای طبقه‌بندی آموزشی دانشگاه‌ها پیشنهاد شده است. این ابزار توسط مرکز مطالعات سیاست‌گذاری آموزش عالی اتحادیه اروپا در هلند، هدایت و رهبری می‌شود و ۲۹ معیار دارد که حوزه‌های زیر را شامل می‌شود: یاددهی یادگیری، پروفایل‌های دانشجویان، مشارکت پژوهشی، تبادل دانش، مشارکت منطقه‌ای، حضور بین‌المللی بسیاری از کشورهای اروپایی از این ابزار استفاده می‌کنند و آن را برای ارتقای بین‌المللی مفید دیده‌اند (۱۷). درا دامه ساخت این ابزار، پروژه‌های یو مولتی رنک (U-Multirank) با معیارها، رویکرد جدید و چند وجهی، مبتنی بر ذی‌نفعان و کاربران برنامه تدوین و طراحی شده است. از مزایای این پروژه مقایسه پروفایل فعالیت‌های دانشگاه‌ها و موسسات مشابه است. در فاز سنجش امکان‌پذیری این پروژه) از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۰۱۱) ۳۱۶ موسسه آموزش عالی در طرح آزمایشی آن به مشارکت دعوت شدند. موسسات با فعالیت‌های مشابه و مبتنی بر حوزه مشترک فعالیت‌ها با هم مقایسه شدند و بیشتر در فیلدهای مطالعات تجاری، مهندسی الکتریک، مهندسی مکانیک انجام شد (۱۸). پژوهش‌های انجام شده در سال ۲۰۱۵ انجمن دانشگاه‌های اروپایی (EUA: The European University Association) با عنوان تنش‌های بین‌المللی در کمین آموزش جهانی با تأکید بر جهانی‌شدن موسسات آموزشی، پیمایشی انجام داده که در آن به بررسی فاکتورهای مهم آموزش و خطرهایی که سیستم‌های آموزشی را تهدید می‌کنند، پرداخته است. در این پژوهش با بررسی ۴۵۱ دانشگاه از ۴۶ کشور جهان، بیان کرده که چگونه موسسات و دانشگاه‌های کشورهای مختلف با بحران اقتصادی، روند تغییر جمعیت و سایر بحران‌هایی که اروپا با آن روبرو است مواجه می‌شوند:

۱ـ با توجه به رکود اقتصادی و نرخ بیکاری در نواحی جنوب و شرق اروپا (اسپانیا و یونان به ترتیب ۵۰٪ و ۶۰٪) کمیسیون اروپا (European Commission) و سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development) بر لزوم پیوند با صنعت تأکید بیشتری داشته است.

۲ـ میزان نفوذ فاکتورهایی مانند جهانی‌سازی و همکاری با موسسات آموزش عالی سایر کشورها در سال ۲۰۱۰ تنها ۱۰٪ بود، در حالی که این میزان در پیمایش اخیر به ۵۶٪ افزایش یافته است.

۳ـ مهمترین اولویت‌ها برای ۶۹٪ از پاسخ دهندگان، جهانی‌سازی بود و توسعه در درجه دوم اهمیت قرار داشت. ۹۳٪ از پاسخگویان معتقدند که استراتژی‌های سازمانی باید شامل استراتژی بین‌المللی یا برنامه توسعه‌ای باشد. ۹۲٪ از مشارکت‌کنندگان نیز معتقدند که جهانی‌سازی باعث می‌شود کیفیت آموزش و پرورش بهبود یابد.

۴ـ راه حل مناسب برای مقابله با بحران اقتصادی، افزایش درآمد و تنوع بخشیدن به منابع مالی، جذب دانشجویان بین‌المللی در دستور کار دانشگاه‌ها است.

۵ـ ۹۱ درصد دانشگاه‌ها معتقدند که استراتژی‌های اتحادیه اروپا باید در جهت ترویج جهانی‌سازی و گسترش کمیته‌های دانشگاهی باشد.

۶ـ دانشگاه‌ها، معتقدند که گسترش درگیری‌های بین‌المللی و تنش می‌تواند برای گام‌های موثری که در جهت بهبود کیفیت آموزش و همکاری‌های آکادمیک برداشته شده

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

است مخرب باشد.

۷ـ ۵٪ از شرکت‌کنندگان معتقدند افزایش بوروکراسی که از پیامدهای جهانی‌سازی است، باعث افزایش حجم کاری کارکنان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی می‌شود.

۸ـ تبادل دانشجو با میزان ۹۷٪ و تبادل استاد با میزان ۹۲٪ بیشترین فعالیتی است که موسسات دانشگاهی دنبال می‌کنند (۱۹).

در این نظرسنجی از دانشکده‌ها خواسته شد که سه مورد از اهداف جغرافیایی که در جهت جهانی‌سازی برای آنها اهمیت دارد را ذکر کنند

۱ـ کشورهای عضو اتحادیه اروپا به خصوص کشورهای اروپای مرکزی و سپس کشورهای اروپای شرقی در این نظرسنجی ۷۳٪ اولویت را به دست آوردند.

۲ـ کشورهای آسیایی ۴۸ ٪را کسب کردند و این نشان می‌دهد که اهمیت کشورهای آسیایی در حال افزایش است، اما درصد تمایل به کشورهای آمریکای لاتین ۱۹٪ بود که نسبت به قبل تغییری نداشت و سایر مناطق نظیر کشورهای اروپای شرقی که عضو اتحادیه اروپا نیستند و نیز امریکای شمالی در حال از دست دادن جایگاه سابق خود هستند.

۳ـ تمایل به کشورهای اتحادیه اروپا در ایرلند و انگلیس از سایر نقاط کمتر بود و تنها ۲۹٪از موسسات ایرلندی و ۳۳٪ از موسسات انگلیسی ابراز تمایل کردند. همچنین تمایل به کشورهایی عضو اتحادیه اروپا به ترتیب در اتریش، اروپای مرکزی و اروپای شرقی از سایر نقاط بیشتر است.

۴ـ تبادل دانشجو با میزان ۹۷٪ و تبادل استاد با میزان ۹۲٪ بیشترین فعالیتی است که موسسات دانشگاهی دنبال می‌کنند. در حالیکه میل به تأسیس شعب دانشگاهی در سایر مناطق تنها ۱۳٪ بود، در این میان دانشگاه‌های ایرلند و لیتوانی و روسیه بیشترین میزان علاقه در این مورد را از خود نشان دادند.

علی‌رغم این‌که دانشگاه‌ها روز به روز در کشورهای مختلف پراکنده می‌شوند اما هیچ دانشگاهی نسبت به برنامه آموزش عالی اروپا دید منفی نداشت. بزرگترین ویژگی مثبت این برنامه افزایش شفافیت است که باعث می‌شود مقایسه دانشگاه‌ها از جهت معیارهای آموزشی افزایش یابد. ۸۷٪ دانشگاه‌های انگلیس، ۸۳٪ دانشگاه‌های ایتالیا و ۷۱٪ درصد دانشگاه‌های ایرلند توانستند معیارهای لازم را به‌دست بیاورند. اگرچه که کمسیون اروپایی به دنبال ایجاد نوعی هماهنگی بین موسسات مختلف بود اما بخشی از اصلاحات سیاست‌های ملی هر کشور باعث شده که سیاست‌های ملی و بین‌المللی دانشگاه‌های مختلف نسبت به هم حالتی پویا و نامتشکل پیدا کنند. براساس این پیمایش میزان اهمیت هزینه‌های تدریس از نظر پاسخ دهندگان ۳۴٪ ذکر شده است، این میزان حتی در انگلیس و ایرلند به ۱۰۰٪ نیز می‌رسید. در کشورهای آلمان و اتریش دانشجویان آلمانی و اتریشی معاف از شهریه هستند. یکی از جنبه‌های مشترک در تمامی کشورهای اروپایی، رابطه مستقیم کاهش بودجه و اصلاحات بودجه‌ای با کاهش ظرفیت موسسات آموزش عالی بود. یکی از نکات مورد تأکید، توافق بر سر کیفیت و نحوه آموزش بود، زیرا شمار کمی از دانشگاه‌ها برنامه جامعی برای این مسئله داشتند. مسئله کیفیت آموزش پیش‌نیاز انجام پژوهش است و اگر توافقی بر روی این مسئله حاصل نشود دانشگاه‌ها نمی‌توانند در زمینه پژوهش به موفقیت دست یابند. همچنین دانشگاه‌های انگلیس، دانمارک و هلند بیشتر از سایر کشورهای بر کیفیت تدریس برای رسیدن به پژوهش خوب تأکید داشتند. لازم به ذکر است شایع‌ترین روش برای ارزیابی کیفیت تدریس پرسشنامه است و ۹۳٪ دانشگاه‌ها از این روش برای سنجش کیفیت تدریس استفاده می‌کنند. ۶۷درصد از پاسخ دهندگان معتقدند که در ۵ سال اخیر تعداد دانشجویان دانشگاه‌ها در حال افزایش بود، ۴۲٪ آنها معتقدند که این میزان بیش از ۱۰۰٪ بوده است و ۳۹٪ انتظار دارند این روش همچنان ادامه پیدا کند. ۱۴٪ عنوان کردند که ممکن است شمار دانشجویان در سال‌های آینده

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

کاهش پیدا کند، البته این عقیده بیشتر در کشورهای جمهوری چک، لیتوانی و لهستان وجود داشت. در بررسی‌ها به نظر می‌رسد، موسسات کشورهای بلژیک، ترکیه و سوئیس بیشتر از سایر نقاط پیشرفت داشته باشند. همچنین پذیرش دانشجو در موسسات با افزایش ۶۹ درصدی همراه بود که ۶۴٪ آن مربوط به کشورهای عضو اتحادیه اروپا بود. از بین کشورهایی که عضو اتحادیه اروپا نبودند بیشترین میزان افزایش مربوط به کشورهای ترکیه، ایرلند، نروژ و سوئیس بود. طبق این پیمایش بیشتر دانشجویان به دنبال رشته‌هایی هستند که بازار کار خوبی داشته باشند، این مسئله به خصوص در کشورهای روسیه، نروژ، ترکیه و فرانسه بیشتر از سایر کشورها مهم است. در رابطه با خصوصی‌سازی این گزارش عنوان می‌کند سیستم خصوصی‌سازی، که از سال ۱۹۸۹ در دستور کار موسسات قرار گرفت در بسیاری از کشورها به انتهای راه خود رسیده است. حتی آن دسته از کشورهای اروپایی مانند لهستان که در گذشته دارای نظام‌های کمونیستی بودند عمومی‌سازی مجدد را در دستور کار خود قرار داده‌اند. در بحث فناوری‌های ارتباطی ۶۲٪ از پاسخگویان بر اهمیت فناوری‌های ارتباطی در بخش آموزش تأکید داشتند، این میزان در اوکراین (۱۰۰٪) و در ترکیه (۸۱٪) بیشتر از سایر نقاط بود، زیرا معتقدند که آموزش الکترونیک به دلیل افزایش انعطاف‌پذیری آموزشی و افزایش فرصت‌های آموزشی بسیار مهم است. این پژوهش نشان داد که آینده آموزش را باید در آموزش دانشجو محور جستجو کرد. هم‌اکنون نیز اکثر موسسات آموزشی به سمت آموزش دانشجو محور پیش رفته‌اند چون این نوع سیستم آموزشی باعث افزایش تفکر انتقادی می‌شود و دانشگاه‌ها دیگر صرفاً محلی برای انتقال دانش نیستند (۱۹).

در گزارشی دیگر از دانا خبر با مقاله‌ای تحت عنوان "ماراتن اتحادیه اروپا برای ارتقای آموزش عالی آمده است"، کمیسیون اتحادیه اروپا یک استراتژی جدید در جهت آموزش عالی بین‌المللی برای تقویت موضع اروپا در سطح آموزش عالی بین‌المللی، راه‌اندازی نموده است. به زعم کمیسر اندرولا واسیلیو (۱۱ژوئیه ۲۰۱۴)، کمیسیون اروپا صرفا به دنبال افزایش نقل و انتقالات نیست، و چشم انداز در استراتژی جدید آموزش بین‌المللی حفظ موضع اروپا است. و بنابراین، دانشگاه‌ها نیاز به توسعه برنامه‌های درسی بین‌المللی، ترویج مهارت‌های زبانی و گسترش فرصت‌های یادگیری دیجیتال دارند. در این راستا، اولویت‌های کلیدی توسعه استراتژی بین‌المللی در آموزش عالی اروپا در سه دسته، نقل و انتقال دانشجویان بین‌المللی و کارکنان، بهبود برنامه درسی و یادگیری دیجیتال و همکاری استراتژیک، مشارکت و ظرفیت سازی است. همچنین، روندهای جدید آموزش دیجیتال و ظهور دوره موک (دوره‌های آنلاین با مقیاس بزرگ و باز MOOCs: Massive) (Open Online Course، باید انگیزه‌ای برای موسسات آموزش عالی برای تجدید نظر در ساختار هزینه‌ها، ماموریت و سهیم شدن در مشارکت جهانی برای افزایش کیفیت محتوا و تجربه یادگیری ایجاد نماید. با توجه به برآوردهای کمیسیون اتحادیه اروپا، تعداد دانشجویان آموزش عالی به سرعت در حال افزایش است. بر این اساس، ۴۵٪ از دانشجویان بین‌المللی در اروپا مشغول به تحصیل هستند. که حدود ۴۰۰ میلیون یورو (۵۲۳ میلیون دلار آمریکا) برای یک سال، از سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰، برای دانشگاه‌های اروپا به منظور تامین مالی این همکاری و انتقال با شرکای غیر اروپایی اختصاص داده شده است. برآوردها پیش بینی افزایش تعداد دانش جویان بین‌المللی انتقالی را از سطح چهار میلیون در دوره کنونی تا هفت میلیون نفر تا پایان این دهه تخمین می‌زند. که این رشد عمدتا از چین، هند و کره جنوبی انتظار می‌رود (۲۰).

نزدیک شدن اتحادیه اروپا به اهداف آموزشی ۲۰۲۰

در اتحادیه اروپا، مسأله رسیدن به نقطه مشترک در زمینه سیاست‌های آموزش عالی آسان است. اما، مشکل اصلی ترغیب جوانان به مشارکت در آموزش عالی است. بنابراین،

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

خلق تقاضاهای جدید برای افزایش مشارکت در آموزش عالی، یک جنبه اساسی است. در این زمینه، تشویق گروه‌های مختلف اجتماعی برای تحصیل در آموزش عالی مورد توجه سیاست‌گذاران آموزش عالی قرار گرفته است. در آمارهای رسمی منتشر شده اتحادیه اروپا، سهم افرادی که تحصیلات خود را پیش از موعد ترک کرده‌اند از ۱۷ درصد در سال ۲۰۰۲ میلادی به ۱۱،۱ درصد در سال ۲۰۱۴ کاهش یافته است. علاوه بر این، نسبت افراد۳۰ تا ۳۴ ساله در اتحادیه اروپا که تحصیلات عالی خود را تکمیل کرده‌اند با روند رو به رشدی از ۲۳،۶ درصد در سال ۲۰۰۲ به ۳۷،۹ درصد در سال ۲۰۱۴ افزایش یافته‌است. این اطلاعات نشان می‌دهد که اتحادیه اروپا در حال نزدیک شدن به اهداف تعیین شده خود در حوزه آموزشی در سال ۲۰۲۰ است. در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا، پایین‌ترین آمار برای نسبت افرادی که مدرسه را پیش از تکمیل تحصیلات ترک کرده‌اند در کشورهای کرواسی، اسلوونی و لهستان بوده در حالی که بالاترین آمار این افراد در اسپانیا، مالت و رومانی ثبت شده است. همچنین سهم ترک تحصیل کرده‌ها در تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپا غیر از بلغارستان برای زنان کمتر از مردان است. در این گزارش همچنین تاکید شده سهم افراد ۳۰ تا ۳۴ سال که تحصیلات دانشگاهی خود را در سال ۲۰۱۴ به اتمام رسانده‌اند در تمامی کشورهای عضو غیر از آلمان برای زنان بیش از مردان بوده است. به گزارش خبرگزاری شینهوا، بنابر استراتژی ۲۰۲۰ اروپا تا سال ۲۰۲۰ حداقل ۴۰ درصد از افراد ۳۰ تا ۳۴ سال در اتحادیه اروپا باید تحصیلات تکمیلی خود را به اتمام رسانده باشند و تعداد افرادی که ترک تحصیل می‌کنند به کمتر از ۱۰ درصد کاهش یابد (۲۲و ۲۱).

رتبه‌بندی کیو اس (QS: Quacquarelli Symonds) در دانشگاه‌های اتحادیه اروپا

مؤسسه بین‌المللی کیو اس یکی از مشهورترین و معتبرترین مؤسسات رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی در جهان است. که سالانه بیش از سه هزار دانشگاه را با معیارها و شاخص‌های مشخص ارزیابی و ۸۰۰ دانشگاه تراز اول جهان را معرفی می‌کند. مؤسسه کیو اس رتبه‌بندی خود را با در نظر گرفتن چهار حوزه کلی پژوهش، آموزش، استخدام و چشم‌انداز بین‌المللی بر اساس شش شاخص اصلی تنظیم می‌نماید. که به هر شاخص نمره‌ای از ۰ تا ۱۰۰ تعلق می‌گیرد و امتیاز نهایی نیز نمره‌ای بین ۰ تا ۱۰۰ می‌باشد. بر این اساس، رتبه دانشگاه‌های برتر اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۵-۲۰۱۴ بر مبنای موسسه بین‌المللی کیو اس به شرح ذیل می‌باشد، دانشگاه کمبریج و کالج سلطنتی لندن هر دو از بریتانیا موفق شدند با نمره کل ۹۹،۴ مشترکاً در رتبه دوم پس از مؤسسه فناوری ماساچوست (MIT: Massachusetts Institute of Technology) (با کسب نمره کل ۱۰۰ عنوان برترین دانشگاه جهان از ایالات متحده) قرار گیرند. دانشگاه کمبریج یک پله و کالج سلطنتی لندن سه پله نسبت به سال گذشته رشد داشته‌اند. دانشگاه آکسفورد با یک پله صعود و کالج دانشگاهی لندن با یک پله سقوط (هر دو از بریتانیا) و نمره کل ۹۹،۲ مشترکاً در رتبه پنجم قرار گرفتند. مؤسسه فناوری فدرال زوریخ (سوئیس) رتبه دوازدهم، کالج کینگز لندن رتبه پانزدهم، دانشگاه ادینبورگ (بریتانیا) رتبه شانزدهم، مؤسسه پلی‌تکنیک فدرال لوزان (سوئیس) رتبه هفدهم و دانشگاه تورنتو (کانادا) رتبه بیستم برترین دانشگاه‌های جهان در رتبه‌بندی کیو اس در سال ۲۰۱۵-۲۰۱۴ قرار گرفتند. در این راستا، برترین دانشگاه‌های اتحادیه اروپا در در سال ۲۰۱۵-۲۰۱۴ در حوزه‌ی دانشکده‌ای علوم زیستی و پزشکی به شرح ذیل می‌باشد، دانشگاه آکسفورد با نمره ۹۶،۶ و دانشگاه کمبریج با نمره ۹۶،۲ در رتبه‌های دوم و سوم پس از دانشگاه هاروارد از ایالات متحده (با نمره ۹۸،۷ عنوان برترین دانشگاه جهان) قرار گرفته‌اند. و مؤسسه کارولینسکا در سوئد با نمره ۹۰،۴ و رتبه پنجم، کالج سلطنتی لندن با نمره ۹۰،۲ و رتبه ششم، کالج دانشگاهی لندن با نمره

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

۸۹,۲رتبه دهم برترین دانشگاه‌های جهان در حوزه دانشکده‌ای «علوم زیستی و پزشکی» رتبه‌بندی کیو اس در سال ۱۵-۲۰۱۴ قرار گرفته‌اند. بنابراین، تعداد دانشگاه‌ها ی اتحادیه اروپا در فهرست ۱۰۰ دانشگاه تراز اول جهان به ترتیب، بریتانیا با ۱۹ دانشگاه، استرالیا با ۸ دانشگاه، هلند با ۶ دانشگاه، کانادا با ۵ دانشگاه، سوئیس با ۴ دانشگاه آلمان، با ۳ دانشگاه، دانمارک، سوئد و فرانسه با ۲ دانشگاه و کشورهای ایرلند، بلژیک، فنلاند و نیوزیلند هر کدام با ۱ دانشگاه پس از ایالات متحده (با ۲۸ دانشگاه) به ترتیب بیشترین تعداد دانشگاه در فهرست ۱۰۰ دانشگاه تراز اول جهان را از آن خود کرده‌اند (۲۳).

نتیجه‌گیری

آموزش عالی منبع تولید اندیشه، دانش و ایده‌های نو است. موضوع بهبود کیفیت آموزش‌های دانشگاهی، قوانین جدید حاکم بر دور جدید "سیاست انسجام" سرمایه گذاری اتحادیه اروپا برای ۲۰۲۰-۲۰۱۴ رسما توسط شورای اتحادیه اروپا در دسامبر ۲۰۱۳ تایید شد. این سیاست شامل ادغام استراتژی‌های پژوهش‌ونوآوری‌ملی،منطقه‌ای/RIS۳strategies:National) (Regional Research and Innovation Strategies در راستای تخصص هوشمند (Smartspecialisationstrategy) مبتنی بر "برنامه‌های تحول اقتصادی مکان محور" می‌باشد. در این راستا اتحادیه اروپا پنج هدف بلند پروازانه شامل اشتغال، نوآوری، آموزش، شمول اجتماعی (social inclusion) (حق تحصیل، کار، آموزش، بهداشت، مسکن و برای تمامی افراد و گروه‌ها) و شرایط اقلیمی (آب، هوا، انرژی) (Climate Resilience) را تعیین نموده تا سال ۲۰۲۰ محقق گردد و تمامی اعضا موظف اند تا استراتژی‌های تخصص هوشمند را در فرآیند کشف کارآفرینی طراحی نمایند. بنابراین صندوق‌های سرمایه گذاری اروپا (ESIF: the European Structural and Investment Funds) می‌توانند موثرتر و مشترکا بین اعضای اتحادیه، سیاست‌های ملی و منطقه‌ای مختلف مورد استفاده قرار گرفته و همچنین سرمایه گذاری‌های بخش دولتی و خصوصی می‌تواند افزایش داده شود (۲۴).

کاوش در تجربیات دیگـران بـه منزلـه تهیه مواد خام است و ما می‌توانیم این مواد خام را جهت بهره بخشی به جامعه خود متناسب با فرهنگ بومی خود به محصولاتی ارزشمند تبدیل کنیم.

References

1- Monolescu, D., Schifter C., Greenwood, L.The Distance Education Evolution: Issues and Case Studies, Information Science Publishing 2004; 7 (2): 151-154.
2- Fakouhy Nasser (1382). Culture and language, appendices include An Introduction to anthropologist, Tehran: ney published.
3- Groof, J, & Mouza, C. (2008). A Framework for Addressing Challenges to Classroom Technology Use. AACE Journal 2008; 16 (1): 21-46.
4- Farasatkhah, Maghsood, (1388). History and events University in Iran, Tehran: Rasa.
5- Richardson Key. The Quan Tifiable Feedback: can it Really Measure Quality? Quality Assurance in Education, vol6; Nu4; 1998.pp: 212-219.
6- Said Khalouzadeh, (1388). European Union, second edition, Samt publisher, Tehran.
7- Eskandarian, Mehdi, (1382). History of the formation European Union, the book Europe, Europe Union, cultural institution of International Research and Studies, Abrar Moasr. published 1,Tehran
8- http: //ec.europa.eu/enlargement/index_sv.htm/29/07/2015.
9- Mohtasham Dolatshahi Tahmasb, (1390). Foundations of economics: microeconomics, macroeconomics, 35 published, 6 edition, Tehran.
10- https: //fa.wikipedia.org/wiki./ 94-10-10.
11- Siddiq Isa, (1357). Europe's cultural history from beginning to the present time, publication: Dehkhoda, Fifth Edition.
12- Durant Will, (1953). The Story of Civilization, book four, Part V.
13- Figel Jan, Higher Education Governance in Europe, Policies, (2008). structures, funding and academic staff,. Eurydice European Unit. http: //www.eurydice.org.
14- Veiga Amelia, Magalhaes Antonio, Amaral Alberto, (2015). Differentiated Integration and the Bologna Process. Journal

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

of Contemporary European Research. Volume 11, Issue 1. jcer.net.

15- http: //www.connexions.blogfa.com/ http: //www.iran.campusfrance.org/94/10/10.

16- European credit transfer and accumulation system (ECTS) Key features, (2004).European Communities. http: //ci.univ-lille1.fr/english_version/pdf/04_key_features_brochure_en.pdf.

17- U-Map. U-Map Nordic Countries Dissemination Seminar. Retrieved on 22 November 2012 from: http: //www.umap.org/nordic/Report%20 Umap%20seminar_191112.pdf.

18- Callaert, J., Epping, E., Federkeil, G., File, J., Jongbloed, B., Kaiser, F., Roessler, I., Tijssen, R., van Vught, F., & Ziegele, F., "The pilot test and its outcomes", in van Vught, F., & Ziegele, F. (Eds.) , Multidimensional Ranking: the design and development of U-Multirank (Dordrecht, Heidelberg, London, New York; 2012:) Springer) ,pp. 136-166.

19- http: //www.ana.ir/news..http: //www.shanghairanking.com/index.html/1394-6-7

20- http: //danakhabar.com/fa/news/1392-5-5

21- http: //isna.ir/fa/news/94-2-1.

22- Progress in tackling early school leaving and raising higher education attainment - but males are increasingly left behind. Brussels, 11 April 2013.

23- http: //www.topuniversities.com/subject-rankings/2015.

24- http: //ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_en.pdf. SWOT: Strength, Weakness, Opportunity, Threat./ http: //www.yimin visa.com/hk/updates_12_03_2015.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]

Higher Education Internationalization in European Union

Nilufar Nekuzad[1], Nader Gholi Ghourchian[2]

Abstract

Background: Nowadays, the wordwide trend for becoming most competitive and the most dynamic knowledge based economy is the responsibility of universities. The European Union is moving in this direction for global competitiveness, the retrieval process and brain circulation and income generation. This study, aimed to evaluate the internationalization trend of higher education in Europe.

Methods: Using a review study, available documents in the university websites of the European Union were searched and the databases of Science Direct, Google Scholar, PubMed articles available since 1953-2016 were examined. The key words related to the internationalization of higher education in Europe were used.

Results: A distinguished international higher education in Europe started and led to the emergence of the so-called called “Bologna Process” (June 1999). Bologna process was initiated with the Sorbonne Declaration (1998). The Bucharest Declaration (2012) focused to create spaces of higher education in the field of national, regional and global. The main elements of the Bologna process, including the introduction of three degrees, qualifications framework, credit transfer and saving system in Europe, Diploma complements, quality assurance and joint documents.

Conclusion: Internationalization of higher education the will to change by the public and state likewise plays a significant role and access to resources such as budgets, economic, social and cultural developments, and accountability to the information and globalization era have crucial roles. Exploring the experiences of others is as the raw materials, we can, to exploit of their community. This raw material transformation of worthwhile products to fit their native culture.

Keywords: Higher Education, Internationalization, Bologna Process, Europe Union

1- Researcher, Ph.D Candidate, Higher Educational Administration, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran. Email: niloufarnekozad@yahoo.com

2- Professor, Cheif of Department Higher Education Administration, Faculty Member of Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran. Email: naghourchian@gmail.com

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-01]